

Ilija Bašičević Bosilj

Ilijev vdih

11.–31. oktober 2017

KiBela, prostor za umetnost
MMC KIBLA, Maribor

Ilija Bašičević Bosilj

Tega unikatnega, enkratnega, samosvojega ter sce-la specifičnega in razpoznavnega umetnika celoviteje predstavljamo z veliko samostojno pregledno razstavo, udejanjeno skupaj z njegovo družino, ki je največja hranilka in skrbnica njegovih del in njegove zapuščine in upravlja fundacijo Fond Ilija & Mangelos.

Na ogled je 50 del iz raznih obdobij, od prvih risb do oljnih slik in objektov, ki se jih je v relativno kratkem ustvarjalnem obdobju nabralo preko 2000. Znan je bil po tem, da se je dobesedno lotil vsake prazne površine, od vrat do kuhinjskih elementov, postelje, stolov, omar, zidu in nanje prenesel svojo slikarsko domišljijo, ki jo je slikal v značilnem in pestrem živobarvnem koloritu, da bi skozi sliko povedal zgodbo in izpostavil njemu pomembne značilnosti izbranega predmeta in izrazil lastnosti določenega okolja.

Svoje prve gvaše in risbe je naredil leta 1957, leta 1958 je začel slikati z oljnimi barvami. Za časa življenja je razstavljal po vsej zahodni Evropi (Amsterdam, München, Milano, Dortmund, Basel, Zürich, Pariz,

Rim, Genova), na Japonskem (Tokio, Osaka) in Južni Ameriki (Mexico City). 2006 je imel samostojno razstavo v New Yorku v Galeriji St. Etienne. In od takrat, v letih 2007 in 2008, so bila njegova dela večkrat razstavljena z velikani, kot so Picasso, Chagall, Klee, Kandinski, Schiele, Darger in Rousseau.

V januarju 2007 ga je londonski Raw Art Magazine (Revija Surova umetnost) uvrstil med 50 svetovnih »art brut« (surova umetnost) klasikov (naziv je sestavil francoski umetnik Jean Dubuffet za opis umetnosti, ustvarjene izven meja uradne kulture). V letu 2008 so reprodukcijo Ilijevih ptic objavili v New York Timesu. Njegove slike so odkupovali največji svetovni muzeji in so del znanih zbirk (zbirka de l'Art Brut v Lausanni v Švici, Musée Anatole Jakovsky v Nici v Franciji, Zbirke Carlo Ponti, Rockefeller, Max Bill, Muzej sodobne umetnosti Vojvodine, itd.).

Iljevo delo predstavlja uganko sodobnega srbskega slikarstva zaradi svoje izvirnosti in avtentičnosti, predstavljajoč modernistično nasprotje, polemiko med

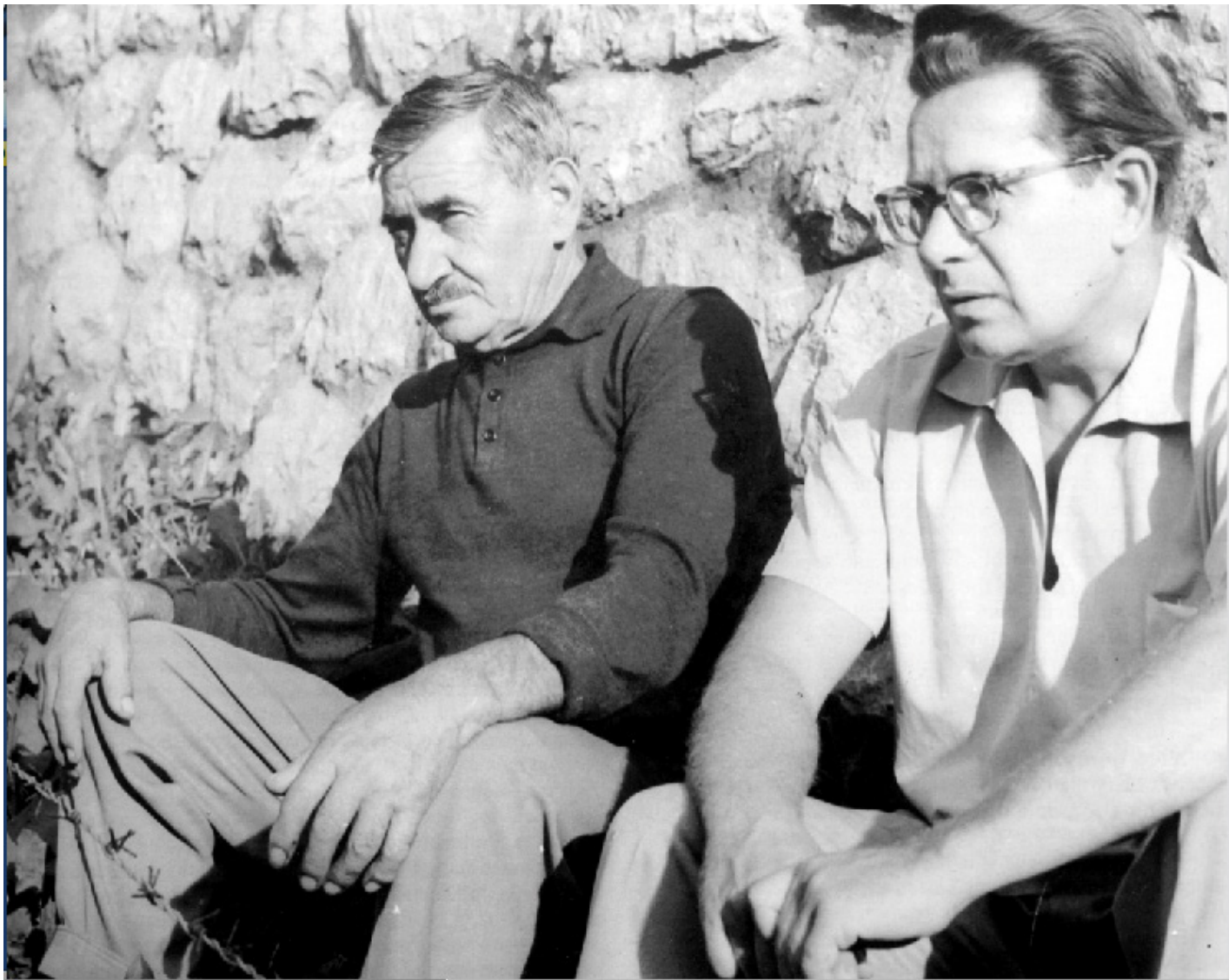
umetnostjo in življenjem. Iljevo avtorstvo likovnih del je šlo celo tako daleč, da so izražali dvom v njegove sposobnosti v znani aferi, imenovani »Afera Bosilj«.

S svojim delom je vplival tudi na nekatere najvidnejše in nagrajevane slovenske slikarje in tudi na druge umetnike, zato je samostojna pregledna razstava Ilije Bašičevića Bosilja enkraten dogodek na slovenski likovni in umetniški sceni v letu 2017. Njegovo delo ne odmeva samo med umetniki in kritiki, ampak tudi v drugi strokovni in širši 'laični' javnosti.

Pred smrtjo je velik del svoje zbirke je pustil rojstnemu Šidu, kjer je nastal Muzej Ilijanum.

Ilija Bašičević Bosilj (rojen 18. julija 1895, Šid, Avstro-Ogrska monarhija, umrl 14. maja 1972, Šid, Jugoslavija) je slikar, svetovni klasik marginalne umetnosti, in oče Mangelosa (Dimitrije Bašičević), umetnostnega zgodovinarja in enega od glavnih konceptualnih umetnikov s prostora bivše Jugoslavije.

– Peter Tomaž Dobrila

Ilija je tematski proizveo ciklus slika čiji se simbolički sadržaji odnose na jedan nepostojeći svet, izmišljen svet, a to je novi stepen simbolike. Ako je slika već simbol, to je jedan stepen, slika sveta je drugi stepen, slika sveta koji je i za slikara nepostojeći svet, bio bi treći stepen simbolike. Celom ciklusu, kao zaokruženoj celini, autor daje ime. Imenovanje se tu javlja kao sledeći stepen simbolike. Tom nepostojećem, slikarskim sredstvom, samo, simbolizovanom svetu slikar daje najpre ono ime kojim ga imenuje, a zatim svoje ime, ime autora, po Iliji svet se zove Ilijada. Na ovom mestu, simbolika postaje veoma složenom, jer reč, ime, Ilijada simbolizuje već jednu simboličnu tvorevinu, Homerovu Ilijadu, koja je takode poseban svet, dimenzioniran maštom, mitom in istorijskom verovatnošću događaja.

U okviru konvencionalnih predstava o doživljajnim i mentalnim mogućnostima jednog seljaka, takav složeni postupak prevazilazi njegove mogućnosti. Takva veoma ukorenjena predasuda ispušta iz vida, da ni Homer nije imao ni srednjoškolsko, a kamoli fakultetsko obrazovanje. Još manje vodi računa o izlišnosti obrazovanja za procese doživljavanja, posebno za procese umetničkog doživljavanja.

Mangelos

Iljeva umetnost

»Slike s podpisom Ilija (v cirilici), zapisanim s tresočo roko, predstavljajo vse od svojega nastanka leta 1957 nerazložljivo skrivnost za številne kritike, ki lahko o njih z gotovostjo trdijo le eno: so dih jemajoč primer umetnosti visokega ranga, ki se izmakne vsem omejitvam v smislu svoje provenience, slogovne uvrščenosti, zgodovinskih gibanj, ali kulturnega konteksta ...

Prizori in figure so brez vsakršnih prepoznavnih značilnosti našega sveta in se pojavljajo (so razporejeni, ali razvrščeni eden zraven, nad, ali pod drugim) v strogo dvodimenzionalni ravnini, pri čemer ni zaznati niti najmanjšega sledu prostorskega iluzionizma, temveč je substanca same barve, nanešene z izjemnim občutkom, neposredni nosilec izraznosti in tenkočutnosti, torej prav tega, s čimer nas slika očara. Bosiljeve slike so nemara res naslikane ali vizualizirane zgodbe, toda v teh delih, ki v svojem bistvu obravnavajo eksistencialne osnove, dvojnost človeške usode in dvoličnost človekove narave (življenje – smrt, dobro – zlo, lepo – grdo, resnica – laž itd.), je vsa pripoved zgoščena v emblematičnih figurah, arhetipskih podobah in brezčasnih simbolih ...

Ali Bosilj velja za »naivnega«, ali kakšne druge vrste umetnika, je danes, ob koncu stoletja, ki v umetnosti beleži neznanske skrajnosti, a tudi izjemne dosežke znotraj teh skrajnosti, povsem irelevantno; pomembno je, da je Bosilj izredno idiosinkratičen umetnik, ki je kot takšen zlahka prepoznaven v sodobnem svetu umetnosti nasploh.«

– Ješa Denegri

Ilija Bašičević Bosilj (1895, Šid, Avstro-Ogrska monarhija – 1972, Šid, Jugoslavija)

Rojen v kmečki družini, je Ilija večino svojega življenja preživel ob delu na zemlji in v vinogradu. Med drugo svetovno vojno je moral zaradi nacističnega režima, ki je njega in njegova dva sinova obsodil na smrt, prebegniti iz domačega kraja na Dunaj. Med bivanjem tam je zbolel za tuberkulozo in se bil prisiljen vrniti domov, kjer pa je bolezen še otežila že tako garaško življenje. Po tem, ko so mu zemljo odvzeli komunisti, se je Ilija posvetil novemu poglavju svojega življenja in pričel slikati. Od leta 1957, ko so nastala njegova prva dela, do svoje smrti leta 1972, je bil slikar. Zaradi dejstva, da je bil njegov starejši sin Dimitrije Bašičević (danes bolj znan kot mednarodno priznan konceptualni umetnik Mangelos) ugleden umetnostni kritik, so številni podvomili, da je Ilija resnično avtor svojih slik, zato je bil leta 1965 prisiljen slikati pred komisijo v Zagrebu. To je edini primer v zgodovini umetnosti, ko je bil umetnik postavljen v tak položaj, da bi s tem dokazal, da je res avtor svojih slik.

Kot slikar je ustvarjal s strastjo, vsak dan, največkrat pozno ponoči. Umetnost je zanj postala religija in poklic. Njegova dela so bila razstavljena po vsem svetu; zelo zgodaj je prišel do svoje prve profesionalne pogodbe, zastopala ga je galerija Hilt iz Basla v Nemčiji. Jean Dubuffet je odkupil nekaj Ilijevih del v letu 1963, srečamo pa jih tudi v zasebni zbirki Maxa Billa.

Ilija Bašičević Bosilj je ustvaril preko 2000 slik in risb. Precejšen del hranijo v muzeju Ilijunum v Šidu. Leta 2007 ga je londonska revija Raw Art Magazine uvrstila na seznam 50 svetovnih art brut klasikov. Njegova dela so bila večkrat razstavljena ob mojstrih, kakršni so Picasso, Klee, Kandinsky, Chagall, Darger in Rousseau.

<http://www.ilija-mangelos.org/>

<http://www.basicevic.net/>

Ilija Bašičević Bosilj, Ilijev vdih

11.–31. oktober 2017

KiBela / MMC KIBLA, Ulica kneza Koclja 9, Maribor

Kustosa: Ivana Bašičević Antić in Peter Tomaž Dobrila

Otvoritev v sredo, 11. oktobra 2017, ob 19. uri.

Na ogled do 31. oktobra 2017.

Produkcija:

Združenje KODA MODRO in Fond Ilija & Mangelos.

KiBela / MMC KIBLA, Ulica kneza Koclja 9, Maribor, Slovenija

Odperto od ponedeljka do petka, od 9. do 22. ure, v soboto od 16. do 22. ure.

KIBLA

KID KIBLA podpirata Ministrstvo za kulturo RS in Mestna občina Maribor. Projekt RISK CHANGE (2016–2020) sofinancira program Ustvarjalna Evropa Evropske Unije.

KID KIBLA je članica M3C (Mreže multimedijskih centrov Slovenije); mednarodne platforme X-OP Izmenjava operaterjev in producentov umetnosti; in Mreže centrov raziskovalnih umetnosti (McRU).